

פרשת
מטות מסעי
גליון 220
• תשע"ח •

מסורתם של רבותינו

משנת חכמים

שכינה בישראל • הרה"ג רבי נח קניאל שליט"א

להמשיך את עיקר ישיבת עם ישראל לחו"ל כדי שאשכון בקרבם בחו"ל. וממילא למדנו שהשכינה היא בקרב ישראל בכל מקום.

שואל הנצי"ב, בשלמא גלות השכינה מובן, דהשכינה אינה יכולה להיות במקום טומאה אבל גלות ישראל אמאי יהיו גולים טומאת

כתוב בסוף פ' מסעי פ' ל"ה פסוק ל"ד "ולא תטמא את הארץ, אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה. כי אני ה' שכן בתוך בני ישראל". ומבאר רש"י - אף בזמן שהם טמאים שכינה שרויה ביניהם.

הגמ' במס' קידושין (ל"א ע"א) "רב הונא בריה דרב יהושע, לא מסגי ארבע אמות בגילוי הראש, אמר שכינה למעלה מראשי". וכן נפסק בשו"ע (סימן ב' סעיף ו') ומבאר 'ערוך השלחן' - והענין שהראש שבו המוח שהוא מקור החכמה והיראה אין לו להתגלות לפניו יתברך שמלא כל הארץ כבודו, כמו שאין לעמד במקום קדוש בגילוי הראש, ואם אינו עושה כן, עזות יצרו מתגבר עליו גם בלא הרגשה.

מחמת שאל הנצי"ב בהעמק דבר - "ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה" ללמד שטומאה זו גורמת שלא תשבו בה. וכדתנן במס' אבות ובשבת פרק ב' דשפיכות דמים גורם לגלות את ישראל. "אשר אני שוכן בתוכה" ללמד ששפיכות דמים גורם שלא אשכון בארץ מפני הטומאה. "כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל" ומצטט הנצי"ב את הרש"י הנ"ל אף בזמן שהם טמאים וכו'. וכן מביא הנצי"ב את דברי ר' נתן ב'ספרי', 'חביבים ישראל שכל מקום שגלו שכינה ביניהם'. ומבאר - המקרא נותן טעם על שני דברים. שטומאה זו מגלה את בני מארץ ישראל, ומגלה את השכינה.

"והענין"

שהראש שבו המוח

שהוא מקור החכמה והיראה אין

לו להתגלות לפניו יתברך שמלא כל הארץ כבודו, כמו שאין לעמד במקום קדוש בגילוי הראש, ואם אינו עושה כן, עזות יצרו מתגבר עליו גם בלא

הרגשה"

הארץ?! ע"כ מבאר הכתוב "כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל". אין שכינתי, אלא רק בקרב ישראל, ומאחר שלא אוכל לשכון סביב בא"י מפני הטומאה ומוכרח אני להיות גולה לחו"ל, מוכרח אני

והנה יש מן הגדולים שסוברים שמעיקר הדין יש איסור בזה ויש שסוברים שזהו רק ממדת חסידות. אמנם אם כה ואם כה הנסיון יעיד על זה!

ולכן, כמה יש לכאב ולהצטער על אלו שנעשה להם היתר גמור ר"ל לנסוע באופניים, למעלה מארבע פרסאות בגילוי הראש ר"ל.

"הבו לכם דבר ועצה" (שופטים כ' ז) אולי אם נהיה פחות אדישים לתופעה זו, הסובבת אותנו לצערנו מכל פינה, יבינו ויפנימו נערי בני ישראל, כי שכינה היא גם למעלה מראשם של רוכבי האופניים.

מבאר הכתוב "כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל". אין שכינתי, אלא רק בקרב ישראל, ומאחר שלא אוכל לשכון סביב בא"י מפני הטומאה ומוכרח אני להיות גולה לחו"ל, מוכרח אני

משנת היום

אופק רכסים

7:19	הדלקת נרות
5:42	זריחה
	סויק"ש:
8:18	מג"א
8:30	(מג"א 72)
9:14	גר"א
10:24	סו"ז תפילה (ב)
12:45	חצות
7:48	שקיעה
8:31	צאת השבת
9:01	ר"ת

נודה לכם - הקודאים על השתתפותכם בעלויות ההוצאה ניתן להתקשר 054-8468706

להערות והארות ולמשלוח חומר לעורך

בפקס: 153-4-653-1557

לתרומות והנצחות בטל: 054-84-68706 ובמוקד "נדרים פלוס" קרן תורתנו קוד 103

לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com

בקלם המחישו יסוד זה שרוחניות היא מציאות, בביאור לשון הפסוק (תהלים יט) "תורת ה' תמימה משיבת נפש". הנה המזון שהאדם אוכל, יוצר את תאי החיים שבגופו. התאים החדשים הנוצרים ע"י המזון, מחליפים את התאים הקודמים, ובמשך הזמן נוצר ע"י המזון אדם חדש מבחינה פיזית. כך היא גם פעולת התורה והמצוות, היוצרות ללא הרף תאים חדשים בנפש האלוקית של האדם. וכך הם מבארים את המלים "משיבת נפש" - התורה משיבה לאדם את הנפש, ע"י שיוצרת בה את ה'תאים' הרוחניים. כך צריכים להבין גם להיפך, חטאי

והיראת שמים מושרשים בתוכנו, היא מפני החטאים והטומאה הנקלטים בנו. לנו נדמה שאחרי שאדם עושה עבירה, היא נעלמת, ואח"כ כשעושה מצוה, אין הרע מפריע לכך, כי הוא כבר איננו.

אך האמת של תורה היא, שכשם שקדושת המצוה הינה מציאות גמורה, מציאות של טומאה הנקלטת בנפש האדם בבחינת קוצים רוחניים הנעוצים בנפש האדם, כמו שנאמר (משלי ח): "כי מוצאי - מצא חיים וגו'. וחוטאי - חומס נפשו".

משנת הלכח

נטפי עונג שבת ויו"ט שטרם ראו אור מאת בעמח"ס 'לקח טוב'

"וְנִתְּרָה הַנֵּזֶה"

"המבין בענינים של רוחניות, יודע עד כמה הרע חוסם בפני האדם את הקדושה ואת האמת באופן נורא! ומהווה סתירה קיצונית לכל מה ששייך לקירבת ה', כנאמר (תהלים ה) 'כי לא אל-חפץ רשע אתה, לא יגורך רע'. ידיעה חשובה ונכבדה זו מצוטטת מהספר "גידולי מוסר - אלול וימי הדין" (עמ' ר"ב), והיא נארגת יפה עם פרשת השבוע ועבודת ימי בין המצרים.

מור"ג הג"ר גדלי' איזמן, ממשיך ואומר בספרו הנ"ל: לנו אין כל מושג בדברים אלה. איננו מקשרים שהסיבה לכך שאין הרוחניות, האמת

על זה היה רווח לבנו

"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבנינה וכל שאינו מתאבל על ירושלים אינו זוכה ורואה בבנינה."

הענין של אבלות על ירושלים, אינו ענין של תשלומי מס לצרות שהיו, למה שהפסדנו. אלא האבלות על ירושלים צריכה להביא את בנינה. אם באמת מתאבלים עליה והיא חסרה, יהיו מוכנים לעשות תשובה ולעשות אמצעים לעשות את בנינה, אבל אם היא לא חסרה, אז הקב"ה גם כן לא ישלים את החסרון. כשכבית המקדש קיים זה מתבטא במילים - שהשכינה בתוכנו, חורבן ביהמ"ק זה סילוק שכינה, שהקב"ה התרחק מאתנו. כשהקב"ה היה בתוכנו הכל היה נראה אחרת. החכמה - אפשר היה להשיג בדרגה אחרת. כשהיו באים לשמחת בית השואבה היו שואבים רוח הקודש, שזו דרגה אחרת של השגות, כמו נשמה לעומת גוף.

היתה דרגה של של הבנת טעמי תורה. היום שמחים כשיודעים להגדיר כך, אבל מה טעמי הדברים, מעטים יודעים, אבל בזמן ביהמ"ק היה קיים היו יודעים הרבה מהחכמה והטעמים הנפלאים של התורה. זה גם מקשר מאוד ללימוד התורה וקיומה. כשאחד יודע טעם אחד של התורה, הוא לא יודע כמה זה שווה, כל שכן הרבה טעמים של תורה, הרי זה ים של תורה.

כשלאדם אין אהבה לאביו, לאמו הרי זה מצב חולני. הענין שתייה אהבת ה' צמאה לך נפשי זה המצב הנורמלי שכך צריך להיות, שתייה אהבה לאביו שבשמים, אבל לקיים אפילו את כל המצוות בלי שבוערת בו אהבת ה' - זה המצב שצריך להיות.

בזמן שביהמ"ק היה קיים יראת הרוממות הייתה בדרגה שאין לנו מושג. המצב כיום הוא ההיפך מהמצב הנורמלי, המצב הטבעי הוא - שאביו שומע את קול אביו, הענין של נבואה הוא המצב הנורמלי. וכמו שכתוב שלעתיד לבוא 'כל בניך למודי ה' שגלמד בצורה ישירה מפי הקב"ה. וכמו שעין רואה את הנראים ואוזן את הנשמעים, כך נבואה, היא ראייה ישירה מבחינה רוחנית, ולא רק שמאמין בה' אלא רואה!

כשהיו באים לביהמ"ק ומרגישים אחרת את

גדולת ה', זה היה משפיע מאוד על מידותינו ועל הרגשתנו, ואף בכל הארץ ובעולם היה נראה אחרת. וכשהיו מתכוננים להראות לפני בעלייה לרגל, היו משתדלים לחזור בתשובה, באיזה פנים אבוא אל ה', איך אוכל לבוא כך? השל"ה מביא, שיש המעוררים, שגם לפני שנכנס לבית הכנסת או בית המדרש שהוא מקדש מעט, ראוי להרהר בתשובה.

גם הדברים הגשמיים היו אחרים - האוכל הטעם. על ידי הניסים שהיו בביהמ"ק, כולם ראו עין בעין את מצאות ה', עומדים צפופין ומשתחווים רווחים,

לא ניצחה רוח עמוד העשן, לא כיבו גשמים עצי המערכה. אנו צריכים להתבונן בזה, כשאנו מתפללים. צריכים להתפלל בימים אלה מעומק הלב על ביהמ"ק ובעצם על כל

אמרת המשנה

אמרות חכמה ומוסר מאת מרן המשגיח זצוק"ל

◆ מי שיש בו דעה ◆

אמרת המשנה: אחז"ל 'כל מי שיש בו דעה כאילו נחרב בימיו, כמו שבביהמ"ק היה גילוי כבודו כבוד ה', כך מי שיש בו דעה, גם לו גלוי כבוד ה'. ומעין זה שהיה בביהמ"ק, יחידים יכולים לזכות גם עכשיו.

הדברים, כי בעצם הכל כעת אחרת, לא אותה פרנסה ולא אותה הרגשה.

הנה ראש הישיבה זצ"ל (הגרא"א מישקובסקי זצ"ל) נסתלק מתוכנו, איך שנשתנו הדברים, זה מעין מושג איך עלינו להרגיש, איך היה נראה בזמן ביהמ"ק ומה נסתלק מעמנו. והכל מפני החטאים.

שמעתי פעם, הרי יש מצוות שחייבים בהם דווקא בזמן שכל יושביה עליה, כגון תרומה, אך אעפ"כ חכמים תיקנו. דהיינו, הקב"ה מרחיק אותנו מארץ ישראל, בכדי שנהיה בהגדרת אין כל יושביה עליה, שנתרחק ממנו, אך אנו כן מחייבים את עצמנו, כי אנו רוצים לשוב אליו יתברך. בימים אלו שמתאבלים שהקב"ה התרחק מאתנו, כשרוצים קירוב, צריכים מצדנו להתקרב, אם היינו זוכים לחיות על פי השכל, הרי תשעת הימים היו צריכים להיות ימי תשובה.

באמת כל אחד ראוי לו להשתדל לחיות כראוי על פי השכל. כתוב 'כל דור שלא נבנה בימיו כאילו נחרב' צריך לדאוג שעכ"פ לא נהיה הגורם לזה.

(מתוך רשימות הגאון רבי אשר אנשיל יונגרייז שליט"א מימי בחורתו)

נטפי עונג שבת וי"ט שטרם ראו אור מאת בעמח"ס 'לקח טוב'

משנת הלכה

המשך מעמ' קודם

האדם מגדלים גידולים של תומאה, של זוהמה רוחנית, מציאות של רע.

לפי זה, מקבלים אנו טעם בדברי אנשי הצבא אשר שבו ממלחמת מדין (במדבר לא), "ולא נפקד ממנו איש". הביאור הפשוט הוא כפירוש רש"י שם, שלא נפל מהם איש במלחמה. אך הרמב"ן מביא את דברי חז"ל (שבח סא) ש"לא נפקד ממנו איש - לעבירה". ואין זו סתירה לפשט הפשוט, כי כאשר יש חסרון של עבירה - ובפרט לפי מדרגתם הגדולה, ממילא "נפקד" ה"איש". כלומר, נחסר החלק האלוקי שבו. כי כאשר האדם עושה חטא, הוא יוצר מציאות של "נפקד".

מסקנת הדברים היא, עלינו לדעת שכל חטא מוליד בנפש האדם מציאות של תומאה, וכל חסרון רוחני מוליד טמטום בלב ויוצר ריחוק נורא מהבורא יתברך. שכן אצל הבורא יתברך, המצב הוא של "לא יגורך רע" (תהלים ה). מציאות הרע שבנפש האדם מרחיקה אותו מכל מה שנוגע לאמת ולרוממות, וגורמת לכך שגם המצוות שיעשה תהיינה פגומות, בגדר "אין אבל נכנס בפלטיין של מלך" (בראשית רבה ק, ד) עד כאן דברי הרב.

דברים חשובים אלה, יש בהם כמדומה, מענה לשתי שאלות מרכזיות העומדות אצלנו על הפרק בימי בין המצרים (א) מדוע

המקדש על מכונו, היו הלבבות טהורים והמחשבות קדושות. אם נכשלנו בחטא יכולנו מיד להביא קרבן ולשוב אל ה'. כמה קדושה וטהרה, קבלנו מהעלייה לרגל שלוש פעמים בשנה. אנו מכירים את הרגשת הנקיון הרוחני המלווה אותנו במשך זמן קצר אחרי יום הכיפורים, וזה כאין וכאפס לרוח הטהרה שנשבה בנפשות ישראל במשך כל ימות השנה. כאשר כולם היו מושפעים מההכנות לעלייה לרגל, מהעלייה לרגל עצמה, ומהרשמים העזים שנתרו אח"כ.

אין ספק בכך שהחיים לאור בית המקדש, היו מרוממים לאין ערוך ממה שאנו יכולים להעלות על הדעת. די לנו בענין זה מה שמויחס להגרא"א שאמר: אני יכול לשוות לנגד עיני דמות דיוקנם של אישים רמי מעלה מדורות קדומים, אך איני יכול לשרטט לעצמי את דמות דיוקנו של אדם מן שורה מתקופת בית שני.

יתכן שהתבוננות במצבנו לאור מה שידוע לנו במקצת על האור הגדול ששפע בימים ההם, תתן יתר תוקף להכרה ב"נתרחקנו". לאמת מידה לאותה התרחקות, ישמש הקושי להתאבל על החורבן. הגר"ש ברעוודא זצ"ל היה רגיל לספר על הרושם העצום שעשו עליו בהיותו נער, תלמידי ישיבת מיר שיצאו

קשה לנו לבקוע את חומות הלב, כדי לקבל איזו שהיא תחושה של אבילות פְּנָה על החורבן ועל הגלות, הנדרשת מאתנו בכל ימות השנה, ובמיוחד בימים אלה? (ב) כיצד נוכל בכל זאת לפתוח פתח אפילו כחודו של מחט, כדי להשתייך ל"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה"?

התשובה לשתי שאלות אלו אחת היא, ואת עניינה למדנו בדברים דלעיל. "מפני חטאינו גלינו מארצנו". ולא זו בלבד, אלא במשך כל הגולה הארוכה גם הלכנו "ונתרחקנו". ותהליך הריחוק הפנימי הזה תלוי בקולר של "ואין אנחנו יכולים לעלות וליראות... ולעשות חובותינו בבית בחירתך, בבית הגדול והקדוש". דהיינו, מציאות הטומאה וטמטום הלב הנולדים בלבותינו ע"י עוונותינו ועוונות אבותינו, הולכת ומתגברת עם השנים. באין מקדש וקרבנות כדי להתכפר ולהטהר, נאטמים הלבבות. ואין זה פלא שהאמת והקדושה נחסמים בפנינו. הלב אינו מרגיש והעין אינה דומעת, מה שנשאר בידיו זה כמעט רק נוהגי אבילות וזכר לחורבן.

אטימות זו אשר מקורה בהצטברות השפעות החטאים עלינו, יכולה לשמש כפתח לאבלות. כאשר נתבונן שבהיות

מגולת שנחאי והגיעו לארה"ב.

היה זה ליל יום הכיפורים, כך סיפר, בו קיבלתי רשות יוצאת דופן להתפלל יחד עם אנשי מעלה אלה (לשאר הנערים האמריקנים לא ניתנה הרשות). והנה, אך החלה תפילת "כל נדרי" וינעו אמות הספים. ההתרגשות שמילאה את בית המדרש אינה ניתנת לתיאור. ואני כנער אמריקני תמהתי בלבי על מה ולמה בוקעים הקולות ונשפכות הדמעות. לא הכרתי דבר כזה.

הדבר נשנה והמשיך גם למחרת, שחריית, מוסף והקולות לא יחדלון. ואני יבש כלימון שסחטו אותו עד בלי להשאיר טיפת לחלוחית (ביטוי של הגרש"ב). והנה בעת תפילת נעילה כאשר המיית ההמונים הגיעה לשיאה והרקיעה שחקים... פרץ ממני זרם דמעות ובכיתי מתוך התרגשות. על מה בכיתי? "למה איני מסוגל לבכות ולהתרגש כמוכם".

כמובן, גם לזה צריכים להיות בעל מדרגה. אך אולי נזכה לעלות ולו רק מדרגה אחת ולבכות את עצמנו, את מצב כלל ישראל, ולהכיר ולו במעט את אשר איבדנו. ובכך נזכה להתקרב ולהתחבר אל "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה".

"כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת" ♦ הרב אליהו אליעזר הכהן פופוביץ'

מחמת שנדרה על דעתו. אין את זכות ההפרה. ואילו אם כח ההפרה הוא מגזייה"כ, לכאוף אף באומרת שאין נודרת על דעתו לא מהני ויוכל להפר.

ובריטב"א גיטין פג: וא"ת היכא שהתנה בפירוש ואמרה שאפילו לא ירצה בעלה בנדרה שיהיה נדרה נדר לא יוכל להפר. שתי תשובות בדבר חדא דשמא אע"פ שהיא אומרת כן אנו סהדי שהיא אינה נודרת שלא ברצון בעלה. ועי' שכיון שנתנה תורה רשות לבעל להפר לה, לא חלק הכתוב ונתן לו רשות להפר כל נדריה. נראה דב' תירוצי הריטב"א תואמים עם ב' הדרכים דלעיל.

ובקובץ הערות ס"י כ"ו כ' דנפ"מ בתירוצי הריטב"א בקטנה שקידשה אביה, ואינה יודעת שהוא בעלה. אם יכול להפר. והחזון יחזקאל נדרים פ"ו דין בנישואי קטנה כשאמרה שאין נודרת על דעתו דלטעם שלא חילק הכתוב, הא שאי"ז דין התורה לא יוכל להפר. ודו"ק.

ובר"ן נדרים עג: הביא דעת הרמב"ן דמי שנדר על דעת חבירו, יכול להתיר נדרו שלא עפ"י חכם. דהינו טעמא דבעל מיפר, ולא גרע מפרש דחבירו מסתם דבעל. וכ' הר"ן וזו אצל שגגת הוראה, דא"ז הטעם דבעל מיפר, והביא ראייה מכך שבעל צריך להפר בלשון שקצבה תורה, ואם נודר ע"ד חבירו דומה לאשה הנודרת ע"ד בעלה בהכרח שזה מעין תנאי, א"כ צריך שכל לשון המבטאת שאין רצונו של הבעל בנדר, תועיל. אלא ודאי זו גזיה"כ דבעל מיפר נדר אשתו, רק שטעם הזכירה היא שנודרת על דעתו. ולכן כל שנודרת על דעתו חיילא הך גזיה"כ דאמר רחמנא. אבל נודר ע"ד חבירו שלא חדשה בו תורה הפרה לא יוכל להפר. (הק' הרש"ש הא נישואי קטנה מן התורה זה כאחר ואיך מיפר ובקובץ הערות ס"י כ"ו י"שב זאת. עוד דר' אלחנן ז"ל מדוע הפרת בעל מאן ולהאב - אם זכות ההפרה מפני שנודרת על דעתו).

א"כ בנידון דידן, אשה האומרת שלא נודרת על דעת בעלה תלוי אם כח ההפרה נובע

נודרת. הקשו תוס' מדוע נכתב בפרשת נדרים שבעל מיפר לאשתו, הרי גם כשאינה אשתו, כל שנדרה על דעתו מיפר לה, תרצו תוס' ב' תירוצים. הא' דאה"נ אין דין שדווקא בעל יפר לאשתו וכל מי שנדר על דעת חבירו יוכל חבירו להפר, אלא בבעל ואשה יש את דין הקמה וכשהקים לא יכול להפר, התירוץ הב' משום דאמר רחמנא דבעל מיפר, קאמר דלעולם על דעתו היא נודרת. ואע"ג דבקטנה שאין נישואיה מן התורה ולא אמרה תורה שיפר, ומצי מיפר. מ"מ היא סבורה שבידו להפר כמו שבשאר נשים ונודרת על דעתו.

מבואר דלתירוץ ראשון, כח ההפרה של הבעל אינו מחידוש התורה, אלא מחמת שתלתה בדעתו. ואילו לתירוץ שני כח ההפרה דבעל הוא גזירת הכתוב, וזה גורם שתידור על דעתו, ונפ"מ דאף בקטנה שנודרת על דעתו יפר.

מעשה באשה שרצתה לפעול לקירוב הגאולה ונדרה הנאה מכל פירות הקיץ המתוקים והערבים. בעלה שמע מהנדר הפר לה כדת של תורה. האשה בטוהר ליבה נדרה שוב ואמרה לבעלה נדר זה הוא על דעתי בלבד ואיני מוכנה שתפירונו. הסתפק בעלה האם גם נדר כזה זיכתה לו תורה, או שבכהאי גוונא אינו יכול להפר.

שוש הספק הוא, דברי רב פנחס משמיה דרבא דכל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת, האם זה כח בהפרה, ובמקום שלא תידור על דעתו אינו יכול להפר. או שזה טעמא דקרא שהתורה נתנה לו כח הפרה מפני שנודרת על דעתו, ואחרי שהזכות להפר בידו יפר גם כשלא נדרה על דעתו.

בנדה מו: מבואר דאף יתומה שנדרה, בעלה מיפר לה ואף אם היא מופלא סמוך לאיש ונדרה דאורייתא, ואילו הנישואין הם רק נדרבנן, אי"ז נקרא שנישואין דאורייתא מבטל נדרא דרבנן, דכל הנודרת על דעת בעלה

הורבן ונהמה (c) ♦ הרב רב סוקולובסקי

שכך היה צריך להיות דרך הטבע לכולם. והוסיף ע"ז הגר"ח"ק (דרך שיחה, כי תבא) שר' יוחנן היה דורש ששים פנים בפסוק בלע ה' ולא חמל ורבי היה דורש רק כ"ד פנים, ומוסיף המדרש "ולא דר"י יתיר על רבי אלא רבי ע"י שהיה סמוך לחורבן הבית היה נזכר והיה דורש וזוכה ומתנחם" כלומר שאצל רבי אם היה מאריך היו מתעלפים, וככל שרחוקים יותר כך קשה יותר להצטער.

(נפש דוד) "בימי המצרים הייתי אומר תיקון חצות כדעת האר"י ז"ל אך בהצנע לכת, וגם לא בכל יום כי אז אין הלב מתרגש עוד". ומענין לענין באותו ענין, א"י בשם התומים שאם אדם היה מתבונן בחורבן ביהמ"ק היה מאבד עצמו לדעת מצער. וי"א שהלא זו הסיבה שמכסין הסכין בבהמ"ז כי פ"א הגיע אחד לברכת בונה ירושלים ונזכר בחורבן ותקע סכין בבטנו, ולכאוף וכי בגלל שא' כך עשה נקבע דין לכולם, אלא צ"ל

שראינום ולא אמרו תיקון חצות, כי אפשר שבאותה שעה אמרו לעצמם או לזולתם משהו על חורבן הבית, וכמסופר על א' מגדולי הדור הקודם שהיה מקבל קהל בשעות הלילה המאוחרות ולא היה אומר תיקון חצות, בדקו ומצאו שבכל לילה ולילה בשעת חצות הוא מדבר עם הנוכח אצלו באותם רגעים על חורבן הבית ועל הגאולה.

וראוי להביא מש"כ הגאון האדר"ת זצ"ל

תיקון חצות

באר"י הק' כ' שבבין המצרים טוב לומר תיקון חצות גם ביות אחר חצות. וכך נהג הקה"י זצ"ל וכן נהגו בישיבתו של החת"ס זיע"א. ואמנם החיד"א כ' לומר תיקון רחל אבל כ' בספרים שהעיקר להתאבל ולהצטער באותה שעה על החורבן גם בלא לומר הפסוקים והמוזמורים אלא שזו דרך טובה להצטער ולהתאבל.

ואל יתמה בעיניך על גדולים וצדיקים

"בין המצרים יורה אור לישרים, ויזכה לראות בית בניו בראש הרים. וכהן העומר לאורים" (ש"ת ט"ב תינא מ"א)

מבט נוסף על ימי בין המצרים ♦ הרב עופר בן הר

הגדילו לעשות אברכים קובעים עיתים לתורה להמשיך וללמוד זמן נוסף.

כמה מסירות נפש יש פה? כמה החשבת ערך התפילה? כמה עבודה על המידות ואהבת תורה יש במעשה זה? אנו ממש צריכים לרקוד בשמחה, כמה טוב ונפלא מעשה זה! אם כך נתבונן על מעשינו מידי יום, נחוש תחושה עריבה, סיפוק, שמחה, התחדשות והתלהבות בעבודת ה'. בזמן שבית המקדש היה קיים תחושות ורגשות אלו היו במנות גדושות.

אם כך, לא נותר לנו אלא להפיל תחינתנו ולשאת תפילתנו שנוכה לראות בעין טובה את מעשינו, ולחוש את ה"טוב עין יבורך" בבנין בית המקדש במהרה בימינו, אמן.

צעד אחר צעד, נקבל את המבט האמיתי כמה הם חשובים ויקרים.

שמעתי מפי המשגיח זצ"ל שאמר, שכאשר מסתכלים על כוכב הוא נראה קטן, אך הגודל האמיתי שלו גדול יותר מכל כדור הארץ, כך המבט צריך להיות על כל מעשה.

נמחיש את הדברים בעזרת המעשה הבא: בשבת הקודמת בתפילת שחרית, נכחו לדעת מתפללי בית המדרש "אהל מלכה" שקפץ פקק החשמל. האם היה משהו שהלך להתפלל בביתו הממוזג? האם התפילה נערכה בזריזות בשל כך? לא ולא!! מדוע אני מקבלים תגובות אלו כמובן מאלו? היכן ההתפעלות שלנו לראות ציבור שמתפלל במתניות ובשמחה? אף אחד לא רטן, ועוד

נמצאים כאן בעולם שפל של נסיונות וקשיים, כשלונות ואכזבות, ואז רגשות של עצבות ותסכול יהיו נחלתנו. בואו ננסה להסתכל במבט אחר על מעשינו הנפלאים.

אמר ה"שפת אמת" שתשובת משה רבנו לקרח ועדתו היא "רב לכם בני לוי". האם הינכם חושבים שהגעתי עד הלום בפתאומיות? לא כך הדבר, הדברים הקטנים שעשיתי אותם ייקרתי, אותם הגדלתי, אותם הערכתי וכך זכיתי לגדול ולהנהיג את העם.

רק מי שיוודע להעריך דברים קטנים ולדעת כמה הם באמת חשובים, יזכה להיות אדם גדול ומאושר. אם נראה את הטוב במאמצים שלנו, בעמל, בהצלחות הקטנות שלנו ושל ילדינו, אם אותם נחזק ואליהם נתייחס -

בימים אלו, ימי אבלות על חורבן בית המקדש, דרשו חז"ל על גודל החיוב לחוש באמת ובתמים את האבל על חורבן ירושלים.

כיצד נצליח להשיב לליבנו במרוץ היום יומי במהלך הטרדות העוטפות אותנו, מי בפרנסה, מי בבריאות, ומי בחינוך ילדיו את התחושות האמתיות המצופות מעמנו? מה עוד שחסרים אנו את המושגים שלא הכרנו כאשר בית המקדש עמד על תילו במלא תפארתו: מלאכת הקרבת הקרבנות, קרבת ה' הנפלאה, ובהירות לימוד התורה ומתיקותה. אולי כדאי שניטול לעצמנו פסק זמן קצר של 5 דק', נעצום עיניים ונפליג בדמיון כדי לחוש את המציאות הזו? אך מה נאמר כשנפקח את העיניים? הרי אנחנו

הרעות והטוב

"תִּסְרְךָ רַעְתָּךְ וּמִשְׁבוֹתֶיךָ תִּזְכָּרְךָ"
(ירמיה ב, יט: הפטרה תנינא דפרוענותא)

רבינו האוה"ח הק' פירש בכמה מקומות ענין תיסרך רעתך שהרע עצמו הוא המייסר לחוטא. וז"ל בקיצור (ויקרא טז ז): ונראה לומר על פי הקדמות שהודיעונו רבותינו ז"ל (אבות פ"ד מ"א) העושה מצוה אחת קונה לו סניגור אחד והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד, ומפורשים הדברים באר היטב על פי דברי הזוה"ק (ח"ג ריד) ובהשכלת מושכל עליון על פי האריז"ל לבאי בהיכלי מלך, כי מהעבירה עצמה יולד דבר רע שהוא עצמו העון שעשה, ובידו נמסר עושהו, כאומרו (ירמיה ב יט) תיסרך רעתך. עכ"ל.

והנה ממקור הדברים במשנה באבות משמע שגם בצד הטוב כן הוא שהרי אמרו שם כן לגבי עושה מצוה שקונה סניגור אחד. אמנם מדברי רבינו נראה שלא ראי זה כראי זה. וכן פירש רבינו (שמות ו ב) שאמר משה לה' למה הרעותה וענה לו ה' אני הוי"ה - פירוש שמידתי מדת החסד והרחמים ולא תצא ממני רעה, ומש"כ (איכה ג

ח) מפי עליון לא תצא הרעות והטוב פי' רבינו שהכונה על הרעות בלבד, והטוב הכוונה שהבחירה להיות טוב אינה בידי שמים. ואין זה דוחק בפשט הכתוב, כי י"ל שמפי עליון לא יבוא כל אשר ביד האדם הוא דהיינו בחירת הרע והטוב, והיסורים שהם תולדת החטא ולא מעשה שמים. ותמצא שבכל פעם שיזכיר ה' זכרון תשלום הרעה לעושי רשעה ידקדק לומר כי מרשעים יצא רשע (ש"א כד יג), וכן הוא אומר תיסרך רעתך... מה שאין כן הטוב, ה' יתן הטוב (תהלים פה ג).

והנה במק"א (ויקרא יג מו) כ' רבינו: ואומרו טמא הוא, פירוש על דרך אומרו תיסרך רעתך שאין ה' ברוך הוא מטמאו אלא טמא הוא מעצמו לצד פעולתו, ואין ה' עושה לו דבר, וכן הוא אומר (איכה ג ט) מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו, ודרשו ז"ל (מדרש איכה ג מ) יעויין שם דבריהם. ועי' מה שכתבתי בפסוק הלא אם תיטיב שאת. עכ"ל. ולפי"ז משמע דטומאת החטא נפעלת מאליה משא"כ קדושת המצוה. אמנם עה"פ אם תיטיב שאת (בראשית ד ו)

כ': הלא אם תיטיב פירוש אם תהיה מבחינת הטוב כל מעשיך שורה עליהם בחינת הטוב, ומעצמן הם מתנשאים כי הקדושה אינה צריכה לאחרים... והוא אומרו שאת פירוש מעצמו. ע"כ.

עוד קשה מה שציין רבינו לדברי המדרש שם (איכ"ר ג יג), והמעין שם יראה שלא חילקו בין טוב לרע. ולשון המדרש: מפי עליון לא תצא הרעות והטוב א"ר אלעזר משעה שאמר הקב"ה ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע לא יצאת טובה לעושה רעה ורעה לעושה טובה אלא טובה לעושה רעה. ע"כ.

ואולי י"ל ע"פ דברי רבינו (שמות יא ה) במכת בכורות וז"ל: ומת כל בכור ולא אמר והרגתי כל וגו', להיות כי ה' ברוך הוא פועל הטוב בידו, אבל פעולת הרע יצו למשרתיו עושי דברו והם יעשו, לזה לא אמר והרגתי אלא ומת פירוש על ידי שליח. עכ"ל.

ומדבריו למדנו שפעולת הרע נעשית

שלא ע"י ה' כי הוא פועל הטוב בלבד. והנה פשוט הוא שפעולה שלא נעשית על ידו ית' - יש לה קץ וסוף, אבל הנעשה ע"י האין סוף ב"ה - מי יוכל לתת שיעור וקצבה לדבר. ולפי"ז הן אמת שהטוב והרע הם תולדה של פעולת האדם ובחירתו, אבל הבדל שמים וארץ ביניהם. הרע הוא תולדת מעשה האדם בכוחו ובמתכונתו, אבל הטוב הוא מעשה ה' שנוצר מתוך קיום רצון ה', ולכן הוא יש בו כח אלוקי אין סופי. ומעתה מש"כ רבינו שהטומאה מעצמה באה היינו שאינה פעולת ה', ומש"כ שהקדושה אינה צריכה לאחרים אלא מתנשאת מעצמה היינו שאין גבול לעלייתה כי אינה תלויה בכח שהוא אלא בבעל הכוחות כולם.

והנה בנחמה כתיב (ישעיה נג ב) ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך. ולהאמור כל קושי הגלות הוא הרע שנוצר מחטאי האדם ולכן הוא מוגבל "רגע קטן", לעומת ה"רחמים גדולים" שיתגלו במעשי ה' שאין להם סוף בגאולת ישראל בב"א.

משנת המעשה

מעשים נחמדים המעוררים ליראת ה'

תיכון תפלתו

אני אברך באחד הכוללים ברכסים שמתמודד כמו עוד הרבה עם קשיים בפרנסה, ומייחל כל חודש לישועה נוספת מהקב"ה שיתן לי את האפשרות להמשיך לשקוד על דלתי התורה.

לפני מספר שבועות פנה אלי ידידי אברך כמותי שגם הוא מתמודד עם קשיים כספיים ושאלתו בפיו, מה אפשר להתחזק בשביל שנזכה לשפע

ברכה והצלחה מהשי"ת?

העלנו מספר רעיונות, תענית דיבור בזמן הלימוד, חיזוק בשמירת הסדרים, ועוד ועוד רעיונות. לאחר מספר ימים פנה אלי ידידי הנ"ל ואמר לי שראה בספר הנפלא 'מעין אברהם' של הגה"צ ר' אברהם קוך זצ"ל שמעיד, שהגיעו אליו מאות סיפורים במשך השנים האחרונות של אנשים שהתחזקו בתפילה ועשו מאמץ מעבר לרגילות שלהם וזכו לישועות מעל הטבע ברוחניות ובגשמיות, וא"כ, אומר לי ידידי בא נקבל על עצמינו להתחזק בתפילה ולהשתדל לכל הפחות להיות עומדים על מקומינו עטורים בתפילין ועטופים בטלית בזמן שבו מתחילה התפילה. וכך לאחר ששוחנו על ענין זה החלטנו פה אחד שממחר מתחילים את החיזוק.

הישועה לא אחרה לבוא! כבר למחרת בשעות הערב של אותו היום שהתחזקנו בתפילה, קיבלתי טלפון מידיד שפנו אליו משפחה ממדינת קולומביה שבאמריקה ומחפשים אדם שיאמר קדיש על אביהם שזה עתה הלך לעולמו, ומוכנים לשלם סכום הגון עבור כך. השתוממתי לרגע ולפתע תפסתי שבוודאי זה הגיע בזכות החיזוק בתפילה. אך הישועות לא הסתיימו למחרת התקשר אלי קרוב משפחה מהמרכז שהייתי חייב לו סכום של אלף שבע מאות שו, ואומר לי שזה עתה זכה בלוטו בסכום של כמה אלפי שקלים ומשום כך החליט לוותר לי על החוב שאני חייב לו.

החלטתי לספר זאת לידידי הנ"ל שעשה איתי יחד את החיזוק בתפילה, עוד לא סיימתי לספר לו וכבר החל

בסיפור הישועה שהיה לו. וכך מספר לי, שבערב של אותו יום שהתחלנו להתחזק בתפילה, היה בשמחת אירוסין בבני ברק של קרוב משפחה, ובאמצע השמחה ניגש אליו אחד מקרוביו ואומר לו, טוב שפגשתי אתך יש לי סכום כסף ממעשרות שרצייתי להעביר, והחלטתי שהפעם זה יהיה עבורך. תן לי את המספר חשבון שלך ואני יעשה לך העברה בנקאית. היודע אתה כמה כסף הכניס לי... אלף וארבע מאות ש.

על זה נאמר 'כי מכבדי אכבד' מי שעושה מאמץ לכבוד השי"ת ה' מחזיר לו בגדול. לקראת בין הזמנים בואו נתחזק גם אנו ונשתדל לכל הפחות להגיע לתפילה בזמן ובוודאי השי"ת ישפיע עלינו שפע ממרומים ונזכה לכל טוב ברוחניות ובגשמיות.

לעילוי נשמת
ר' משה בהר"ד רחמים ומרת חנום
תורתו ז"ל
נלב"ע ז' שבט תשס"ד
*
חזונתי מרת רחל זינת בהר"ד אברהם
ומרת נחמה טאל תורתו ע"ה
נלב"ע ז' שבט תשס"ז
תנצבה.